

ראש השנה כג: (משנה שניה) עד כד: (משנה)

ביאורים

פסל אדם – הגמרא שלנו מביאה את האיסור לעשות דמות אדם. החתם סופר נשאל על ידי פסל יהודי האם מותר לו לעשות פסלי אדם כדי לעבוד בכך. החתם סופר פסק לו שאם הוא עושה את הפסל ומשאיר דבר אחד שלא עשה (עין וכיו"ב) ואת הסיום הוא נותן לשוליה לעשות – הדבר מותר (לעצם החזקת פסל אדם פסק הנצי"ב שבימינו החזקת הפסל – שנעשה על ידי גוי – מותרת).

פגימת הלבנה = החלק החשוך של הלבנה.

משנה

אופן בדיקת העדים:

• שואלים בנפרד את 2 העדים הראשונים:

1. האם פגימת הלבנה היתה פונה לצד החמה או לצד הנגדי.
(אם ענה "לצד החמה" – עדותו נפסלת)
2. האם הלבנה היתה לצפונה או לדרומה של החמה.
3. כמה היתה הלבנה גבוהה מהארץ.
4. לאיזו היה נוטה החלק הפגום של הלבנה.
5. כמה היתה הלבנה רחבה.

• אם 2 העדים הללו ענו אותו הדבר:

עדותן מתקבלת, ואת שאר העדים שואלים באופן סימלי בלבד (שלא יתאכזבו שבאו לשווא ויירטעו מלהגיע בפעם הבאה).

מיקום הלבנה החדשה ביחס לחמה: בקיץ: לדרומה. בחורף: לצפונה.

כשהפער בין תשובות העדים הוא: קומה אחת: עדותן קיימת. 2 קומות: עדותן בטילה, אבל מצטרפין לעדות אחרת.

ברייתות

אין מעידים על הירח כש:

- א. ראו אותו בהשתקפות דרך המים או דרך זכוכית או דרך עננים (אפילו אם ראו חצי מהירח בשמים וחצי בהשתקפות).
- ב. ראו בתחילה את הלבנה במקרה - וכשחזרו לראותה במכוון כדי להעיד עליה לא ראו אותה.

המקור לכך שראש ב"ד מקדש:

'וידבר **ענה** (=ראש ב"ד) את **מוצרי** ה'.'

המקור לכך שהעם עונה:

ר"פ: '**על תקראו אותם**' (=אתם). רנב"י: '**הם מוצרי**' = הם יאמרו מועדי.

המקור לכך שעונים פעמיים:

'**מקרא** קודע'.

משנה

אופן קידוש החודש:

ראש ב"ד אומר: מקודש. העם עונים: מקודש מקודש.

איזה חודש מקדשים?

ת"ק: כל חודש.

ראב"צ: רק כשמתחיל ביום 30.

דעות נוספות שהובאו בברייתא:

הלכה כר"א בר' צדוק.

פלימו: רק כשמתחיל ביום 31.

ר"א בר"ש: אין מקדשים שום חודש. ('וקדשת את **חמשה** - שנים מקדשים ולא חודשים)

משנה

דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל,
שבאמצעותן תיחקר את העדים.

קושיה:

אסור לעשות כדמות
השמשין שמשמשין את
הקב"ה!

תירוצים:

תירוץ א': נכרים עשו לר' גמליאל דמויות אלו.
תירוץ ב': הדמויות היו עשויות מחלקים נפרדים ובה אין איסור.
תירוץ ג': לשם לימוד – מותר.

ואין לחשוד בר' גמליאל
שהשתמש בכך לעבודה-זרה,
כיוון שרבים היו מצויים אצלו
(כי הוא נשיא).

אסור לעשות כדמות שמשין:

שמשין שאפשר לעשות באותו גודל:
תבנית היכל, אולם, עזרה, שולחן ומנורה של 7 קנים.

וכן שמשין שאי-אפשר לעשות באותו גודל:

1. ארבעה פנים יחדיו.
2. פרצוף אדם.
3. שמשין שבמדור העליון (אופנים, שרפים, חיות הקודש, מלאכי השרת).
4. שמשין שבמדור התחתון (חמה, לבנה, כוכבים, מזלות).